

22. mednarodno strokovno posvetovanje
&
festival potujočih knjižnic

Neja Drevenšek, Špela Samsa
Mestna knjižnica Ljubljana

Ljubljanska potujoča knjižnica v petdesetih letih delovanja

Potujoča knjižnica kot knjižnični prostor

Potujoča knjižnica: vizija, pobuda, strategija

- Beograd 1959:
- 4. kongres Zveze bibliotekarjev Jugoslavije

Vizija o razvoju potujočega knjižničarstva, pomen in vloga potujočih knjižnic:

Avgust Vižintin, *direktor Delavske knjižnice Ljubljana*

- Primeri iz tujine: bibliobusi
- Postopno opuščanje oskrbovanja terena s kovčki – namenska vozila, predelana v knjižnični prostor
- 2 vozili za zaledje Ljubljane: 12m in 8m

Načrt za vzpostavitev mreže postajališč

Irena Kernel, vodja Matične službe Delavske knjižnice

Nika Pugelj, vodja Potujoče knjižnice Ljubljana

Praznujemo
50 LET

1974-2024

POTUJOČA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

- **1971** priprave, analiza potreb območij:
  - ✓ Anketni vprašalniki, poslani v krajevne skupnosti
  - ✓ Statistični podatki o št. prebivalcev, oddaljenost kraja od krajevnih knjižnic
- **1. 9. 1973** zaposlitev prve vodje potujoče knjižnice Nike Pugelj
- **1974** Ogledi terena, primernost ter dostopnost postajališča za bibliobus

Mednarodni standardi za potujoče knjižnice

v preteklosti

Praznujemo
50 LET

1974-2024

POTUJOČA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

- **Prvi standardi in priporočila za postajališče bibliobusa:**

- ✓ Kraji z manj kot 300 prebivalci, ki so oddaljeni od knjižnic
- ✓ Ranljive skupine uporabnikov in prebivalci odročnejših krajev z manj kot 1.500 prebivalci, v bližini do 1,5 km ni manjše krajevne enote knjižnice, oz. do 3-4 km ni večje enote knjižnice

- **Namen vzpostavitve službe potujoče knjižnice:**

- ✓ Približati knjigo depriviligiranim skupinam ljudi
- ✓ Zmanjšati razlike med mestom in obrobjem
- ✓ Kulturno animirati ljudi, prvi stik s knjižnico in vzpodbuda za obisk stacionarne knjižnice

Pomembni faktorji za določitev mreže 30. postajališč v začetkih delovanja Potujoče knjižnice

- Predvidevanje dolgoročnega načrta razvoja kraja
- Število prebivalcev
- Prometne razmere in primernost ceste za bibliobus
- Oddaljenost kraja od kulturnih ustanov
- Mnenja in želje krajanov
- Bližina splošnoizobraževalne knjižnice in šole

Prvi obisk terena: 15. oktober 1974

Iška vas in Tomišelj v občini Ig

- Iška vas: postanek 1h
- 20 vpisanih članov
- Izposoja : 81 knjig

- Tomišelj: 1h postanek so zelo podaljšali
- 37 vpisanih članov
- Izposoja: 102 knjigi

Prvi bibliobus (oktober 1974-januar 1982)

Praznujemo
50 LET
1974-2024

POTUJOČA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

- Izdelan v tovarni TAM Maribor.
- Deloval samo 8 let.
- Oblikoval in poslikal ga je Matjaž Vipotnik.
- Bil je prototip za vse bibliobuse, ki so se izdelali kasneje.
- V njem je bilo prostora za 4.500 enot gradiva.

Tehnične pomanjkljivosti

Praznujemo
LET
50
1974-2024

POTUJOČA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

- Ni imel lastnega vira elektrike.
- Ni imel polnilca za akumulatorje.
- Slabo je deloval sistem Webasto grelcev.
- Sistem svetilk na stropu ni bil ustrezen.

Drugi bibliobus (1982-1992)

Praznujemo
LET
50
1974-2024

POTUJOČA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

- Izdelan v tovarni TAM Maribor.
- Oblikoval in poslikal ga je Matjaž Vipotnik.

Izboljšave

- Prostorske (6.000 knjig)
- Močnejši motor
- Ventilatorji za prezračevanje
- Agregat
- Polnilec za akumulatorje
- Izboljšana razsvetljava
- Za zaposlene: umivalnik, garderobna omara, prostor za čistila

Tretji bibliobus (1992-2007)

Praznujemo
LET
50
1974-2024

POTUJOČA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

- Podvozje TAM-ovega avtobusa je v potujočo knjižnico nadgradilo podjetje AS-remont iz Domžal.
- Oblikoval in poslikal ga je Matjaž Vipotnik.

Notranjost bibliobusa

Praznujemo
LET
50
1974-2024

POTUJOČA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

- Police so bile nagnjene in prilagojene za večje formate knjig
- Večnamenske škatle (7.000 enot gradiva)
- Večji pult za izposajo
- WC z umivalnikom
- Omarica za kavomat in osebne predmete
- Prostor za listkovne kartoteke

Četrty bibliobus (2007-2023)

Praznujemo
LET
50
1974-2024

POTUJOČA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

- Predelano v podjetju Dumida iz Maribora.
- Poslikal ga je slikar Bine Skrt.
- Okrog 7.000 enot gradiva.

Prednosti in pomanjkljivosti

Prednosti

- Dvigalom za invalide
- Opremljen z dvema računalnikoma
- Multifunkcijski tiskalnik
- Wc in hladilna skrinja

Pomanjkljivosti

- Brez klimatske naprave
- Neustrezna električna napeljava
- Šibki akumulatorji

Praznujemo
50 LET

1974-2024

POTUJOČA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

Še vedno služi za isti namen –
namenjen je knjigam in bralcem, saj ga
je Mestna knjižnica Ljubljana podarila
Gradski knjižnici Rijeka.

Foto: Mitja Bradeško

Peti bibliobus 2023 -

- Prvič šel na pot 4.septembra 2023
- Predelan v podjetju AS Domžale
- Zunanja poslikava:
Anna Sangawa Hmeljak

Praznujemo
50 LET

1974-2024

**POTUJOČA KNJIŽNICA
LJUBLJANA**

Foto: Rok Valenčič

Razvoj mreže postajališč od pričetka delovanja do danes

- 1974: 30 postajališč na 12 progah
- 1994 po mnogih spremembah 34 postajališč
- 2024 nadaljni razvoj in 47 postajališč na 16. progah

Nekaj ukinjenih postajališč

od leta 1974 dalje:

- * *Beričevo (1974)*
- * *Besnica (1974 – 1983)*
- * *Črna vas (1980)*
- * *Črni vrh (1981-85)*
- * *Dol (2021-2023)*
- * *Gameljne (1974 -)*
- * *Knej (1974 – 75)*
- * *Rakitna (1976)*
- * *Savlje (1974 – 1986)*
- * *Stanežiče (1976- 1986)*
- * *Tacen (1974)*
- * *Topol (1974)*
- * *Trebeljevo (1974 – 1983)*

- * *Utik (1974 – 1984)*
- * *Zadvor (1974 - 2011)*

* Postajališča, ukinjena zaradi težke dostopnosti, ustanovitve amaterske ali krajevne knjižnice ali zaradi večjega upada obiska in izposoje:

Dodana nova postajališča 2009 - 2024

• 2009 – 2024 dodana postajališča:

- Dol, Dol pri Ljubljani (2021-23)
- Dom starejših Ljubljana Vič-Rudnik (2014 -)
- Dom starejših Medvode (2011 -)
- Center starejših Trnovo - Ljubljana (2010 -)
- Dom starejših Škofljica (2019 -)
- Univerzitetni rehabilitacijski institut Soča (2009 -)
- Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana (2018 -)
- Center Janeza Levca, enota Dečkova (2019 -)
- Rakova Jelša (2024 -)

Posebni obiski izven letnega urnika

- ✓ Najavljene skupine vrtcev v okviru projektov Ciciuhec in Bobri

• Dinamika obiskov postajališč v letu 2024

4x mesečno – 3
postajališča

Dolsko, Senožeti, Podgorica

3 x mesečno – 1
postajališče

Rakova jelša

2x mesečno – 11
postajališč

Preserje, Podkraj, Tomišelj, Tomačevo, Šmartno, Center starejših Medvode, Smlednik, Zavod za gluhe in naglušne, Soča rehabilitacijski institut, Dvor, Smolnik,

1x mesečno – 32
postajališč

Vrbljene, Strahomer, Iška vas, Zaporj Ig, Center Janeza Levca, Lipoglav, Reški Kovač, Podlipoglav, Sadinja vas, Karlovica, Mala Slevica, Dvorska vas, Dom starejših Vič-Rudnik (Bokalce), Lavrica, Rašica, Turjak, Golo, Zapotok, Škrilje, Vrzdenec, Brezje, Trnovec, Sora, Zbilje, Skaručna, Center starejših Trnovo, Jezero, Goričica, Matena, Dom starejših Škofljica, Pijava Gorica, Želimlje

Viri in literatura

- CESAR, Barbara: Načrt razvoja Potujoče knjižnice MKL 2011, Ljubljana, 2010
- KERNEL, Irena: Potujoče knjižničarstvo- naloge in oblike dela, 1981
- KERNEL, Irena: Razvoj splošnoizobraževalnega knjižničarstva na ljubljanskem območju, KNJIŽNICA 17/1973, str. 40-49
- KERNEL, Irena: Nekaj ugotovitev o potujočem knjižničarstvu po svetu in analiza bibliobusne službe v Ženevi, ARHIV KOŽ, 1977
- PUGELJ, Nika: Trideset let delovanja ljubljanske Potujoče knjižnice, APOLON, Let. 4 (2004)
- PUGELJ, Nika: Ljubljanska Potujoča knjižnica- opravljeno delo od 1974. do 1989. leta, 1992
- PUGELJ, Nika: Petindvajset let delovanja potujočih knjižnic- Za nekatere so knjige brez bibliobusov skoraj nedosegljive, DELO, 16.4.1998

Hvala za pozornost!

Praznujemo
50 LET
1974-2024

POTUJOČA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

